

Tidig alkoholdebut skapar folkhälsoproblem

II Alkoholbruk under adolescensen anses leda till folkhälsoproblem och vara förenat med hög dödlighet bland tonåringar i USA. Enligt amerikansk statistik berusar sig var fjärde 14-åring till intoxikationsnivå.

Ett antal studier finns som belyser sambandet mellan tidig alkoholdebut och beteendeproblem i vuxenålder. Dessa har dock inte tillfredsställande lyckats dokumentera de alkoholrelaterade problemens vidd, allvarlighetsgrad och beständighet över längre tid. Föreliggande studie lades upp med intentionen att fokusera på unga människor med högriskbeteende och deras känsliga övergång från ungdom till tidigt vuxenliv.

Med början 1985 har data samlats in bland 6 527 elever i klass 7 (13-åringar) vid 30 olika skolor i Oregon och Kalifornien. Ungdomarna bedömdes igen 1990 som 18-åringar och 1995 vid 23 års ålder. Trots intensiv spårning blev bortfallet 33 procent vid 18 års ålder och 47 procent vid 23 års ålder.

I klass 7 klassificerades individerna i studien i tre grupper med olika alkoholkonsumtionsmönster: 23 procent var icke alkoholdrickare (IAD), 46 procent var experimenterande (E) (drack mindre än tre gånger under det senaste året och aldrig senaste månaden) och 31 procent var alkoholdrickare (AD) (drack mer än tre gånger det senaste året eller drack senaste månaden).

I klass 7 uppvisade både grupp E och AD ett konsumtionsbeteende där andra droger ingick, där skolproblem var vanligare och där de unga stal i större utsträckning än de unga i gruppen som inte drack. I grupp AD var regelbunden cannabisrökning 20 gånger vanligare, användning av tyngre narkotika 8 gånger vanligare och skolfrånvaro 2 gånger vanligare än i grupp E.

Resultaten visade sig bestå vid uppföljning efter 5 respektive 10 år. Efter 5 års uppföljning tillkom även problem som tidig graviditet och föräldraskap dubbelt så ofta bland alkoholdrickarna. Dessa skillnader var statistiskt signifikanta.

Vid 23 års ålder var sannolikheten att utvecklas i en mer problematisk riktning större i gruppen som i klass 7 klassificerades som AD än i IAD-gruppen. Individer i grupp AD förlorade som unga vuxna lättare sina arbeten, rökte cannabis regelbundet och använde oftare multidroger. De utvecklade alkoholberoende dubbelt så ofta. Kriminellt beteende som drogförsäljning var 4,5 gånger van-

ligare, risken att bli arresterad var 2 till 3 gånger större och att stjäla eller hamna i våldsamma situationer var 2 gånger vanligare än i gruppen IAD.

Vid jämförelse av individerna i grupp E med IAD fanns inga skillnader när det gäller arbetsrelaterade problem, benägenheten att stjäla och att köra bil rattfull. Däremot hade individerna i grupp E dubbelt så ofta multidrogerproblem, rökte oftare cannabis, behandlades oftare mot drog- eller alkoholberoende och uppvisade högre kriminalitet.

Linjär regressionsanalys visade att dryckesmönstret i klass 7 var associerat signifikant till problembeteenden vid båda uppföljningarna.

Sammanfattningsvis konstateras att ungdomar som vid 13 års ålder konsumerar alkohol uppvisar större problem i skola och arbetsliv, oftare är kriminella, är mer benägna att hamna i våldssituationer, använder illegala droger i större utsträckning och i högre grad är alkoholberoende 10 år senare än ungdomar som använder alkohol sporadiskt eller inte dricker alls. Skillnaderna mellan grupperna kvarstår även efter att olikheter i beteende baserat på ras, kön, föräldrarnas utbildning och familjestruktur har kontrollerats.

Studiens begränsningar är, enligt författarna, att populationens urval skett i två amerikanska stater varför resultatens allmängiltighet inte är känd samt att uppgifterna om alkoholkonsumtion baseras på de ungas egen rapportering. Studiens styrka anges vara att den fokuserar på ett uppbåd av olika problembeteenden, att man jämför experimenterande individer med både drickare och icke drickare, och att studien har en relativt lång uppföljningstid.

Studien visar att detaljerad förståelse av de negativa långtidseffekterna av tidig alkoholdebut är väsentlig för framtida forskningsriktning. Arbetet understryker framför allt hur viktigt det är med prevention av tidig alkoholdebut bland unga.

Ihsan Sarman

ihsan.sarman@klinvet.ki.se

Ellickson PL, et al. Ten-year prospective study of public health problems associated with early drinking. Pediatrics 2003;111(5 Pt 1):949-55.

Gott inte alltid nyttigt

II När redan etablerade behandlingar tas upp till granskning i randomiserade studier kan de positiva effekterna ofta bli mindre än förväntat. Ett exempel är långtidsuppföljningen av barn som fått plaströr för att förhindra hörselnedsättning efter serös mediaotit. Studien, som nyligen publicerades i tidskriften *Pediatrics*, kommenteras i spalten intill.

Josef Milerad

medicinsk chefredaktör

Amerikanska barnläkarföreningen (AAP), som ger ut *Pediatrics*, har tidigt insett vikten av att evidensbaserade behandlingsrekommendationer, och man har ett antal arbetsgrupper som regelbundet publicerar systematiska litteraturoversikter. Dessa är mindre genomarbetade än tex SBU:s – kostnadseffektivitet finns ej med – men å andra sidan ges konkreta och pragmatiska råd även i frågor där bevis saknas eller är svårvärderade. Det sistnämnda uppskattas av kliniker som kan känna sig lämnade i sticket av negativa resultat utan hållbara alternativ.

I novembernumret av *Pediatrics* (2003;112:114) presenteras en randomiserad studie, som belyser sambanden mellan utveckling av barnfetma och födans glykemiska index. Man har studerat en grupp huvudsakligen normalviktiga mellanstadiebarn som alla åt sin första frukost i skolan. Barnen fick slumpvis äta tre testfrukostar med olika glykemiskt index (GI) men med samma kaloriinnehåll som den ordinarie självvalda. Man studerade kaloriintag och hungerkänslor vid lunchmålet. Deltagarna var sina egna kontroller.

Övergång från hög-GI- till låg-GI-frukost sänkte energiintaget vid lunchen med närmare 150 kcal eller 18 procent. Subjektivt skattade hungerkänslor minskade i motsvarande grad. Frukost med högt GI, huvudsakligen sockrade frukostflingor och vitt bröd, ansågs »godare» men ökade alltså både hungerkänslor och energiintag på kort sikt.

josef.milerad@lakartidningen.se